

Fra rett eller galt til at veien er målet

Mette E. Garmannslund

mette.ekenes.garmannslund@helse-bergen.no

Alle klager kan i prinsippet behandles når poenget med klageprosessen er fagetisk refleksjon.

Mette Garmannslund (Foto: RVTS Vest)

Fagetisk råd (FER) følger med på debatten om klagesaker som ble innledet av Pål Grøndahl (2024) tidligere i år med stor interesse. Først vil vi si at refleksjon med FER absolutt ikke er en tur i mørket, og at vi er enige i at refleksjon må omfatte klageordningen.

Klage som inngang til refleksjon

Endringen i hvordan fagetiske klagesaker skal behandles, ble besluttet av Landsmøtet i 2022 etter en grundig prosess der en rekke aktører fikk komme med innspill. Resultatet ble en modell som prioriterte refleksjon og læring for psykologen. Modellen tydeliggjorde også grenseoppgangen mellom foreningen og tilsynsmyndighetene, hvis rolle det er å vurdere hvorvidt psykologers arbeid er forsvarlig og innenfor lovverket.

Som Ragna Matea Bull (2024) skriver godt om, er det en styrke i den nye ordningen at den tar på alvor FERs mandat og ikke er et juridisk regelverk utkledd som etikk. I valg av modell må hensynet til klager, psykologen og befolkningens tillit til profesjonen veies opp mot hverandre. Det lar seg ikke gjøre å få til en ordning som ivaretar alle hensyn like godt, og foreningen måtte ta et valg.

I den gamle klageordningen startet man ut med en henvisning til relevante etiske prinsipper, slik Dalen og Dalen (2024) påpeker. Saken ble åpnet på bakgrunn av en vurdering om mulig brudd. Prosessen var skriftlig og skulle munne ut i konklusjon og vedtak. FER måtte konkretisere både klagepunkter og etiske prinsipper for at prosessen skulle la seg gjennomføre. I dagens ordning er situasjonen en helt annen. Utgangspunktet er selvsagt klagen, som FER oftest har fått utdypet i kontakt med klager. Men det er ikke en vurdering av om psykologen har gjort noe galt, som er inngangen til klagebehandling, det er det at det faktisk kommer en klage. Refleksjon er målet med prosessen, og da vil i prinsippet alle klager kunne la seg behandle.

En mer ivaretakende modell

Det er ikke usikkert for psykologen hva det skal reflekteres rundt, da dette vil fremgå av klagen. Vi starter selvsagt refleksjonsprosessen med å høre psykologens syn på klagen, og det er helt greit å være uenig. Så er det slik at etikk ikke er moral eller juss, der det er snakk om rett/galt eller innenfor/utenfor. Psykologer står ofte i komplekse situasjoner og må ta valg som kan få ulike konsekvenser for dem som berøres. Noen ganger oppstår dilemma der de ulike etiske prinsippene i tillegg kommer i konflikt med hverandre, og spørsmålet er hva som er «minst verst» eller «mest best». I dagens klagebehandling er det psykologen og FER-medlemmenes felles refleksjon rundt dette som er hele og selve poenget, og som foreningens medlemmer er forpliktet til.

FER mener dagens modell i større grad ivaretar etikkens kompleksitet, og at den er mer tillitsfull og ivaretakende overfor psykologen. I refleksjon navigerer vi etter relevante etiske prinsipper og får konkret støtte gjennom modeller som kan ramme inn etisk refleksjon. «Den etiske beslutningsprosessen» er en av dem, og er fremdeles aktuell selv om den ikke lenger vises til i reviderte «Etiske prinsipper for nordiske psykologer».

Endringene i FERs arbeid er godt forankret i teori og forskning, og vi vurderer dem så langt som en suksess fordi de i større grad fremmer refleksjon, læring og ansvar. Tilbakemeldingene fra psykologer vi har møtt i klagebehandling, bygger opp under vår opplevelse. FER mener at babyen ikke er kastet ut med badevannet, men tvert imot plassert i riktig badekar.

Merknad: Mette E. Garmannslund er leder av Fagetisk råd (FER)

Referanser

Bull, R. M. (2024, 10. januar). Fagetisk refleksjon omfatter også klageordningen. *Tidsskrift for Norsk psykologforening*. <https://psykologtidsskriftet.no/debatt/2024/01/fagetisk-refleksjon-omfatter-ogsa-klageordningen>

Dalen, N. & Dalen, K. (2024, 10. januar). Fagetisk refleksjon – eller ein tur i mørkeret? *Tidsskrift for Norsk psykologforening*. <https://psykologtidsskriftet.no/debatt/2024/01/fagetisk-refleksjon-eller-ein-tur-i-morkeret>

Grøndahl, P. (2024, 2. januar). Tvangsetikk. *Tidsskrift for Norsk psykologforening*, 60(1) 50 - 52 <https://psykologtidsskriftet.no/kronikk/2024/01/tvangsetikk>